

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Наукові праці МАУП, 2010, вип. 3(26), с. 33–35

Розглянуто кризові аспекти системи професійно-технічної освіти. Визначено можливі напрями переходу від традиційної системи управління на сучасну інноваційну технологію управління професійно-технічних навчальних закладів України.

На сучасному етапі в Україні професійна система розташована на останніх щаблях освітнього процесу. Негативні явища відбуваються як через недофінансування освітньо-виробничого процесу з боку держави, так і через недостатній професіоналізм володіння менеджментом, невміння використовувати принципи та функції управління керівником кожної ланки навчального закладу.

Перед суспільством постає гостре питання про можливість існування професійно-технічної освіти та її системи в цілому, тому що згідно з сучасними вимогами не має саме того рівня, який відповідав би діючим стандартним вимогам щодо підготовки та випуску високваліфікованих робітників.

За останні п'ять років у системі втрачено багато професійних інженерних кадрів. Це пов'язано насамперед з відсутністю припливу нових молодих спеціалістів, низькою заробітною платою, і головне — відсутністю престижу роботи молодих спеціалістів у системі професійно-технічної освіти [5].

Цей факт змушує замислитись над суттєвими змінами в державній політиці з підтримки професійно-технічних навчальних закладів, які готують робочі кадри для України [7]. Усім керівникам освітніх закладів цієї системи слід зайнятись роботою з удосконалення парадигми керування професійного навчального закладу.

Після проведеного незалежного опитування інженерно-технічних та педагогічних працівників професійних ліцеїв міста Ровеньки з питання сутності кризи в системі ПТНЗ з'ясувалось, що успішність навчального закладу залежить не тільки від державної політики щодо його підтримки, а й від ставлення суспільства до осіб, які в ньому навчаються та працюють, від якісного складу інженерно-педагогічного персоналу, який відповідає

за навчально-виховну та виробничу роботу, від творчої роботи педагогів, якості освітніх послуг навчального закладу і головне — від успішної управлінської діяльності керівників закладів.

Причинами низького рівня управлінської культури керівників навчальних закладів визнано:

- низький контроль рівня управлінської культури;
- недостатність знань основ менеджменту і керування;
- низька мотивація до керівницької діяльності;
- відсутність системної самоосвіти, компетентного рівня керівника;
- амбітність, нетактовність тощо.

Опитування показало, що освітяни системи ПТО усвідомлюють не лише недостатню державну підтримку, а й недоліки в управлінні професійних закладів керівниками та іншим адміністративним персоналом.

Відсоткове співвідношення кризових явищ у системі професійної освіти наведено на схемі.

Усе це безпосередньо вказує на термінове переосмислення управлінським персоналом про-

фесійних закладів методологічних аспектів сутності керування та створення програми сучасної інноваційної моделі управління для підняття престижу професійних закладів і втілення високої управлінської культури для гарантії успішного існування навчального закладу [2].

Сучасні науковці усвідомлюють об'єктивний процес упорядкування системи для забезпечення цілісного досягнення мети шляхом обміну інформацією між керуючою та керованою системами по каналах прямого та зворотного зв'язку для вдосконалення та розвитку галузі, підприємства, закладу тощо [6].

Технологія управління освітою, за означенням ЮНЕСКО, — це системно-плануючий підхід створення методів і систем з урахуванням людських, технічних ресурсів та їх взаємодії для оптимізації освітянського процесу та форм освіти [8].

Тому, нова філософія сучасного управління професійно-технічною освітою має ґрунтуватися на нових технологіях сутності управління, створення прогностичних, педагогічних, психологічних, кадрових, правових умов та стратегічному плануванні діяльності навчального закладу [9].

Розглянемо сучасні технології управління, які базуються [4]:

- на інноваційних підходах керування, що повною мірою охоплюють усю систему управління ліцеєм, училищем, ВПУ;
- на технологіях вирішення окремих управлінських завдань: планування роботи, організація моніторингу, оцінювання роботи співробітників, підвищення кваліфікації, діяльність підсистеми.

Тож сучасному керівникові потрібно спрямовувати зусилля на інтеграцію педагогів, батьків, учнів, техперсоналу, що забезпечить стабільне функціонування, розвиток, реалізацію намічених цілей. Він має створити необхідні прогностичні, педагогічні, психологічні, кадрові, матеріально-фінансові, організаційні, правові, санітарно-гігієнічні умови, необхідні для нормального функціонування і розвитку навчально-виховного процесу в професійно-технічних закладах, добре орієнтуватися в особливостях соціально-політичного, економічного, культурного розвитку країни, знати тенденції розвитку освіти. І головне — керівник повинен вивчати мікросередовище свого навчального закладу, що дасть змогу реалізувати цілі та вдосконалити контроль освітнього закладу системи професійно-технічної освіти.

Далекоглядному керівникові необхідно зосередитись на створенні прогностичних умов для

функціонування навчального закладу, а саме: розробити місію, створити концепцію діяльності закладу, спланувати професійну діяльність з надання виробничих платних послуг, скласти стратегічний план розвитку конкурентоспроможного навчального закладу.

Стратегічне планування тісно пов'язане з місією закладу, з планами перспективного планування всіх напрямів роботи освітнього закладу, передбачає його слабкі та сильні сторони, спрямоване на зосередження ресурсів для виконання запланованої мети, а також передбачає можливі загрози щодо реалізації запланованого [9].

Від керівника навчального закладу залежить [4]:

- створення педагогічних умов суттєвої розробки моделі ліцеїста (моделі випускника) разом з колективом;
- визначення змісту навчально-виховного процесу (навчальний план, навчальні програми, програма виховної роботи);
- розробка технології навчально-виховного процесу;
- формування оптимального психологічного клімату і ціннісно-орієнтаційної єдності колективу;
- формування оптимального стилю управління;
- створення системи мотивації та організаційних умов.

Сучасний керівник повинен знати потреби свого колективу для формування організаційної структури управління (зараз функціонує така, що базується на принципі єдиноначальності); розробити норми організаційного порядку з метою забезпечення оптимального співвідношення влади, методів управління і нормативної детермінації [5].

Для якісної реалізації освітніх цілей керівник професійного закладу має підібрати адміністративну команду з професійних кадрів, які повною мірою могли б реалізувати заплановане і повести весь колектив у потрібному сучасному напрямку, постійно вести контроль за методичною роботою кадрів та вдосконаленням їхньої самоосвіти на курсах підвищення кваліфікації, тренінгах, семінарсько-просвітницьких заняттях, де можна ознайомитися з новинками педагогіки, передовим досвідом у галузі освіти.

У навчальному закладі системи ПТНЗ треба забезпечити реалізацію нормативних вимог щодо санітарно-гігієнічних, медичних умов [3]. Сучасний керівник повинен знати та володіти техноло-

гією управління якістю освіти на основі стандартів ISO 9000-2008, також мати відповідні якості менеджера, певні суспільні зв'язки, незвичайну особистість [9].

Однією з грубих помилок управлінця професійного закладу є нехтування проблемою сучасного керування, що призводить до оптимізації, об'єднання, закриття та витіснення конкуруючими навчальними закладами такого самого профілю.

Отже, означені аспекти управління освітніми закладами допоможуть їхнім керівникам досягти більшої глибини в культурі управлінської роботи, сприятимуть позитивному функціонуванню та конкурентоспроможній діяльності освітнього закладу для повної реалізації відомого вислову давньогрецького філософа Аристотеля: “Благо за всіх обставин залежить від виконання двох умов: перша — правильний вибір завдання та кінцевої мети усякого роду діяльності, друга — відшукування засобів, що ведуть до кінцевої мети” [1].

Література

1. Аристотель. Политика: Соч. Т. 4. — М.: Мысль, 1983. — 612 с.
2. Закон України “Про професійно-технічну освіту”, затв. Верховною Радою України 10 лютого 1998 р.
3. Нормативні акти Міністерства освіти України 1992–1993 рр. — Ч. 1, 2.
4. Хриков Є. М. Новітні технології управлінської діяльності: Лекція. — Л.: ЛІПО, 2009.
5. Образование: идеалы и ценности (историко-теоретический аспект) / Под ред. З. И. Равкина. — М.: ИПиО РАО, 1995. — 361 с.
6. Професійна освіта: Словник / За ред. Н. Г. Ничкало. — К.: АПН України, 2000. — 378 с.
7. Профессиональная педагогика: Учеб. для студ., обучающихся по педагогическим специальностям и направлениям. — М., 1997.
8. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А. М. Прохоров. — 3-е изд. — М.: Сов. энциклопедия, 1985. — 1600 с.
9. Стандарти ISO 9000-2008. — Бельгія.

Криза системи професійно-технічної освіти, що характеризується недостатнім володінням технологією управлінської діяльності освітнього закладу, звертає увагу на важливу зміну парадигми управління. Можливі напрями розвитку управлінської діяльності керівників професійних закладів зумовлені зміною системи керування і впровадження інноваційних аспектів управління.

Кризис системы профессионально-технического образования, который характеризуется недостаточным владением технологией управленческой деятельности учебного заведения, обращает внимание на важные изменения парадигмы управления. Возможные направления развития управленческой деятельности руководителей профессиональных учреждений обусловлены изменениями системы и внедрением инновационных аспектов управления.

Crisis of the system of professional'no-tehnicheskogo education, characterizing the insufficient domain of technology of administrative activity of educational establishment, pay regard to possible change management paradigm. Possible directions of development administrative activity of leaders of professional establishments are conditioned the changes of the system and introduction of innovative aspects of management.

Надійшла 16 серпня 2010 р.